

Val '94

Johannes Ellefsen, valevni Javnaðarfloksins í Vágum

Arbeiðsloysi

- Javnaðarflokkurin ásannar, at tað í dag er nær um ómøguligt at koma í gongd hjá nýggjum virkjum, og tí er ein uppgáva hjá landsins myndugleikum at skapa karmar, soleiðis at nýggj virki fáa tann stuðul, sum er neyðugur til at koma í gongd, sigur Johannes Ellefsen, valevni Javnaðarfloksins í Vágum:

Hóast vit eru greið um, at veðhalds- og studningspolitikkurin í áttatiárunum er ein av høvuðs- atvoldunum til ta stöðu, vit eru í dag, mugu vit hava í huga, at landsins myndugleikar ikki kunnu sita hendur í favn, tá vit hava hóparbeisloysi...

Arbeisloysi er ikki nakað serføroyskt fyrbrigði, men hevur verið ein afturvendandi trupulleiki í teimum allar flestu vestureuropeisku londunum.

T.d. hevur Frankland, sum er eitt stórt og framkomið iðnaðarland, eitt arbeisloysisprosent oman fyri 12%.

Men tað veruliga talið fyri tey, sum ongantíð hava verið til arbeis, er 21%, tað er útrokningarhátturin, sum ger tann stóra munin.

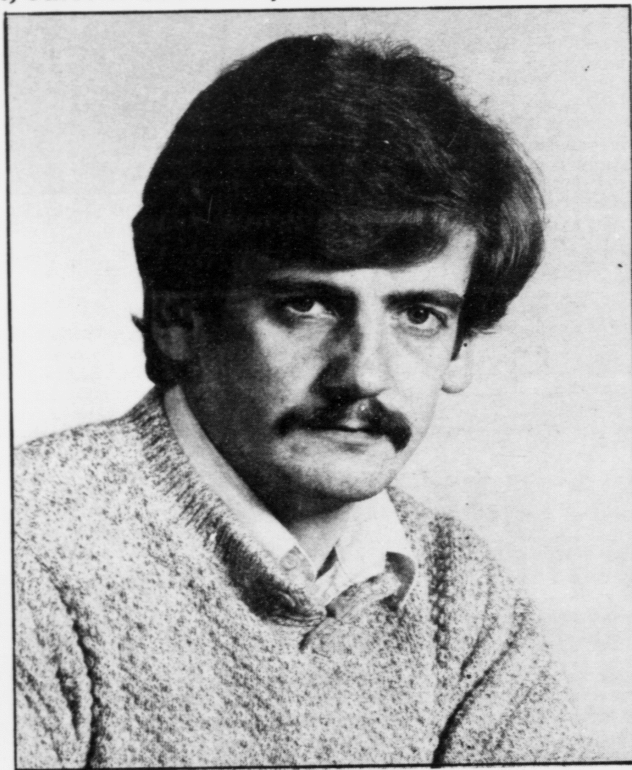
Kanningar vísa, at nógvar langtíðararbeisleys eftir at ein tíð er farin, fullkomuliga missa vónina og gevast á hondum, lata vera við at skráseta seg sum arbeis-tøkan. Aftur onnur verða pensionerað áðrenn tíðina. Tað merkir, at fjórði hvør fransmaður undir 25 ár ongantíð er sloppin til arbeis.

Ja, soleiðis sær tað út í Frankríki, sum saman við táverandi Vesturtýsklandi legði lunnar undir felagskapin, sum vit í dag kalla ES.

Orsøkin til at eg taki hetta dømið fram er fyrri at vísa at ES er ikki tað arbeidaraparadís, sum sambandsflokkurin vil gera tað til.

Hetta er veruleikin í ES-londunum, summi eru betur fyri, onnur verri. Munurin á teimum og okkum er tann at í útlandinum hevur arbeisloysis prosentíð verið meira javnt gjøgnum fleiri ár. Meðan vit eru farin frá mangul uppá arbeismegi til eitt arbeisloysis prosent uppá 25, so at siga frá einum degi til annan.

Ein yvirdrivin almennur studnings- og veðhalds-politikur saman við bank-

anna garvillu og fyrirlit- leysa útánspolitikk «kamufleraði» okkara veruliga búskaparligu trupulleikar og gav okkum fleiri arbeispláss enn vit høvdu brúk fyri. Í dag standa vit so á berum fíggarliga og sosialt.

4000 arbeisloysu uttan sosialt trygdarnet. - Teir søgdu at føroyingar høvdu ikki brúk fyri eini arbeisloysisstryggin, - teir søgdu, at føroyingar vilja arbeida fyri sínar pengar, - teir søgdu ein arbeisloysisstrygging fór at skapa arbeisloysis!

Og flestu føroyingar hildu við teimum.

Føroyingar vóru rættir menn og ikki letingar, sum tey arbeisloysisu ólukkudýrinu niðri á meginlandinum.

Og tað er uttan iva her, vit

finna frágreiðingina uppá hví vit ongan arbeismarknaðarpolitikk hava havt í Føroyum síðani vit yvirtóku arbeismarknaðarmál í 1948.

Nú hevur pípan fingið annoð ljóð.

Nú siga allir flokkar seg taka undir við ALS. Nú vita allir alt.

20 ár ov seint! Vónandi fær Samhaldsfasti ikki somu lagnu.

Tað at eg brúki eitt framkomið EF land, nevniliga Frakland, sum dømi var ikki bara fyrri at lýsa støðuna á arbeismarknaðinum í ES, men tí at man í hesum londum hevur nú í fleiri ár tjakast um hvussu man kann taka broddin av tí ringasta arbeisloysisinum og hvussu man kann minka um tær mest negativu avleiðingarnar bæði hjá tí einstaka og samfelagnum.

nálareygð hjá peningastovnunum. Ein hvør verkætlan skal nevniliga góðtakast av peningastovnunum fyrst, áðrenn landsstýrið tekur stöðu.

Peningastovnamir vága eins nóg og landskassin.

So hetta er á ongan hátt ein endurtøka av veðhalds-politikkinum frá áttatiárunum.

Venture felag er sett á stovn, sum skal hava ein eginpening uppá 30 mill., harav landið skal hava 9 mill. í. Endamálið er at hjálpa fyrirkum, sum ætla sær undir nýggjar vinnuvegir, í gongd við at seta eginpening í og við ráðgeving.

8 mill. eru settar av til praktiskar fiskiroyndir.

Hesi tiltøk eru positiv, men arbeisloysisið er so stórt, at tey neyvan einsamøll gera tann stóra munin her og nú.

Tað er umráðandi at tað arbeidi, sum verður gjørt fyri at minka um arbeisloysisið, fer fram á einum so breiðum grundarlag sum gjørligt.

Samstundis sum vit gera alt fyri at fáa nýggj arbeispláss mugu vit eisini royna at fáa eina betri arbeisfordeiling.

Hetta kann gerast við at: 1. Ein farloyviskipan, har fólk í fóstum starvi kunnu fáa farloyvi við lön í t.d. útbúgvingargrindum og harvið geva einum arbeisstøkum arbeidi í meðan.

2. Vit kunnu stytta arbeisvikuna niður í 35 tímar. Hetta hevði givið nógvar arbeispláss.

At stytta vikuna er sjálvsagt eisini ein fakfelagspolitiskur spurningur. Í øðrum londum eru politikarar og teirra ráðgevarar ivasamir um tað er ein fyrimunur at stytta vikuna.

Danmark hevur eins og hini norðurlondini í nógvar áhavttrupulleikar av arbeisloysisi, í seinastuni hava fiskivinnuøkini verið sera hart rakt. Búskaparliga orsøkin av rávørutroti og lágum prísum.

Í teimum harðast raktu økjum hevur man givið tíggu kommunu loyvi at stovnsseta sokallað vinnuøkir.

Vinnuøki merkir, at ein kommuna kann bjóða fyrirkum, í eitt ávíst tíðarskeið á einum 50 ha stórum øki lagaligari sømdir enn annars.

M.a. skulu fyrirkur fáa rímuligari skattatreytir, lagaligari sáttmálar osfr.

Tær lagaligu treytirnar skulu bert vera galdandi í 5-6 ár, tá skulu fyrirkurnar klára seg undir vanligum viðurskiftum annars mugu

tær lata aftur.

8 av kommununum, talan er um, liiggja í Norðurljóndi, og 2 á Bornholm.

Høvuðsendamálið við skipanini er helst at fáa fyrirkur at seta seg niður, har litið virksemi er frammanundan.

Í øðrum lagi virkar skipanin sum ein beinleiðis í-gongdsetarastuðul.

Tann stóri spurningurin er hvussu vit yvirføra eina líknandi skipan til føroysk viðurskifti. Vit mangla so ikki kommunur hvørs havnaløg liiggja oyðin.

Javnaðarflokkurin ásannar, at tað í dag er nær um ómøguligt at koma í gongd hjá nýggjum virkjum, og at tí er ein uppgáva hjá landsins myndugleikum at skapa karmar, soleiðis at nýggj virki fáa tann stuðul, sum er neyðugur til at koma í gongd.

Samstundis mugu vit minnst til, at veðhalds- og studningspolitikkurin í áttatiárunum er ein av høvuðs- atvoldunum til ta stöðu, vit eru í dag. Men í eini tíð við hóparbeisloysisi kunnu landsins myndugleikar ikki sita hendur í favn.

Tí má ein ella onnur stuðulsskipan lúka hesar treytir: - Stuðulin má vera innan karmar á eini greitt avmarkaðari peningaupphædd,

- Stuðulin má vera tíðaravmarkaður,

- Stuðulin má bert verða givin til nýggjar verkætlanir, sum ikki kappast við verandi virkir.

Ført verður fram, at hetta vil gera kappingarferið verri og harvið uppá longri sikt økja um arbeisloysisi.

Hinvegin ivist eg onga løtu í at nøkur arbeispláss kunnu fáast til vega á henda hátt, um henda loysn verður framd í serligum førum eftir avtalu millum starvsfólk, leiðslu og avvarðandi fakfelag.

Johannes Ellefsen, valdømi javnaðarfloksins í Vága valdømi

